

Bemærkninger til forslaget.

Ved salget af de dansk-vestindiske øer til USA i 1916 modtog Danmark en officiel amerikansk erklæring, hvorved USA anerkendte, at dansk suverænitæt udtraktes over hele Grønland, og da der med de vidtforgrenede internationale forhandlinger efter første verdenskrig blev skabt en passende anledning hertil, benyttede Danmark lejligheden til at indhente lignende erklæringer fra de på den såkaldte ambassadørkonference repræsenterede stormagter, Storbritannien, Frankrig, Italien og Japan. En tilsvarende henvendelse blev derpå rettet til Sverige, der ligeledes indtog en positiv holdning.

For så vidt angår Norge havde der frembudt sig en naturlig anledning i forbindelse med en norsk henvendelse i 1919 til fredskonferencen med henblik på at opnå samtykke fra de interesserede stater bl. a. Danmark til, at Norge udstrakte sin højhedsret til Svalbard. Under de dansk-norske kontakter, der fandt sted i denne forbindelse, gav den daværende norske udenrigsminister over for den danske gesandt i Oslo udtryk for, at Danmark i spørgsmålet om suverænitæten over Grønland som helhed ikke ville møde vanskeligheder fra norsk side.

I den følgende tid viste det sig imidlertid stadig tydeligere, at Danmark og Norge anlagde et forskelligt syn på rækkevidden af den norske udenrigsministers erklæring; således fandt man i Norge, at Danmark ikke var berettiget til at udvide det almindelige kolonistyre for Grønland til den grønlandske østkyst med de konsekvenser, dette måtte have for norsk aktivitet i dette område og de tilstødende farvande. På norsk initiativ blev der i 1923 indledt egentlige forhandlinger mellem de to lande om spørgsmålet om Østgrønland. Begge lande fastholdt deres principielle standpunkter, d. v. s. at Danmark hævdede, at Grønland som helhed var undergivet dansk suverænitæt, medens Norge gjorde gældende, at Østgrønland var et ingenmandsland. Forhandlingerne mandede dog ud i, at der mellem de to lande den 9. juli 1924 blev indgået en overenskomst angående Østgrønland, (bkg. nr. 214 af 28. juli 1924. Lovtid. A., pag. 1109), der i overenskomsten defineredes som den del af Grønlands østkyst med tilstødende farvand, som strækker sig fra Lindenovsfjord (60° 27' nordlig bredde) til Nordostrundingen (81° nordlig bredde); dog blev Angmagssalik-distriktet holdt udenfor, og endvidere blev det fastslået, at overenskomstens bestemmel-

ser ikke skulle være til hinder for at forbeholde det fornødne område for en påtænkt bebyggelse af Scoresbysund og for i denne forbindelse at fastsætte særbestemmelser for dette område.

I overenskomsten stipuleredes det i øvrigt, at der skulle være fri adgang for fartøjer, hvis besætning og andre ombordværende personer skulle være berettiget til at gå i land, overvintre og drive jagt, fangst og fiskeri, hvilken virksomhed dog ikke måtte udøves på en sådan måde, at der kunne opstå fare for udryddelse af sjældne eller nyttige dyrearter; såfremt indvundne erfaringer måtte gøre det ønskeligt, forudsås det, at hvert land indførte bestemmelser med henblik på at bevare eller genoprette dyrestanden. Ved overenskomsten hjemledes der endvidere adgang til inden for det af overenskomsten omfattede område at tage grund i besiddelse til brug på betingelse af, at det pågældende areal ikke allerede var taget i anvendelse af andre, og at det i øvrigt blev indrettet og benyttet til beboelse eller oplæg eller på anden effektiv måde; denne brugsret skulle bortfalde, når besidderen eller hans fuldmægtig ikke havde indfundet sig på stedet i fem på hinanden følgende år. Fremdeles bestemtes det, at der inden for det pågældende område skulle være adgang til at etablere stationer for vejrvarsling, telegraf og telefon samt til at indrette anlæg i videnskabeligt eller humanitært øjemed.

For så vidt angår overenskomstens ikrafttræden og løbetid stipuleredes det, at den skulle træde i kraft den 10. juli 1924 og være uopsigelig i 20 år med forlængelse for tilsvarende tidsrum, medmindre den blev opsagt af en af parterne senest to år før udløbet af 20-årsperioden.

Overenskomsten betegnede et vist modus vivendi af praktisk karakter mellem Danmark og Norge med hensyn til Østgrønland, men den løste ikke spørgsmålet om suverænitæten over området. Ved en supplerende noteveksling af samme dato som overenskomsten forbeholdt begge parter sig således deres principielle synspunkter i de spørgsmål vedrørende Grønland, der ikke var omhandlet i overenskomsten.

Rigsdagens samtykke til indgåelse af overenskomsten blev meddelt den 29. juni 1924 (jfr. Rigsdagstidende 1923-24: Folketinget, sp. 4927 og tillæg A, sp. 6665 og Overordentlig Rigsdagssamling 1924: Folketinget, sp. 272, 522 og Landstinget, sp.